

B Docent Theater
ArtEZ hogeschool voor de kunsten

*Verslag van de uitgebreide opleidingsbeoordeling
28 en 29 oktober 2014*

Utrecht
December 2014
www.AeQui.nl
Evaluatiebureau voor het hoger onderwijs

 Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
Samenvatting	4
Colofon.....	7
Inleiding.....	8
Beoogde eindkwalificaties	10
Programma	13
Personeel	19
Voorzieningen	22
Kwaliteitszorg.....	25
Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	27
Bijlagen.....	31
Bijlage 1 Visitatiecommissie.....	32
Bijlage 2 Programma visitatie	33
Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens.....	34
Bijlage 4 Bestudeerde documenten	35
Bijlage 5 Onafhankelijkheidsverklaringen	36

Samenvatting

Op 28 en 29 oktober 2014 is de hbo-opleiding Bachelor Docent Theater van ArtEZ hogeschool voor de kunsten gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie is **goed**.

De vierjarige opleiding Bachelor Docent Theater wordt op twee locaties (Arnhem en Zwolle) gegeven. De opleiding ziet de docent theater als intermediair, organisator en communicator. Studenten worden opgeleid voor zowel het binnenschoolse als buitenschoolse werkveld. Afgestudeerden vinden werk in het basisonderwijs, het voorgezet onderwijs, in wijken, kunstencentra, in de zorg en bij educatieve diensten van professionele theatergezelschappen. Ook kunnen studenten aan de slag in het bedrijfsleven of starten ze een eigen theaterpraktijk. De veelzijdigheid van het vak komt naar voren komt in het permanent zoeken naar het evenwicht tussen werken vanuit een artistieke invalshoek en het doceren.

Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt de beoogde eindkwalificaties (standaard 1) als **goed**. De visitatiecommissie stelt vast dat de opleiding een expliciet eigen profilering heeft, waarbij het uitgangspunt is dat studenten zich na het aanleren van basisvaardigheden kunnen verdiepen en specialiseren in het doceren, theatermaken of een combinatie van beide.

De opleiding is zich zeer bewust van relevante ontwikkelingen in de beroepspraktijk. De invoering van de drie profielen in het nieuwe curriculum is daar een goed voorbeeld van. De invoering van het sociaal-artistieke profiel vindt de commissie vooruitstrevend. De opleiding heeft een zeer goede relatie met de beroepspraktijk.

Programma

De commissie beoordeelt de standaarden, verbonden aan het programma als **goed** (standaard 3, 4 en 5) of **excellent** (standaard 2 en 6). Standaard 7 beoordeelt de commissie als **voldoende**. De visitatiecommissie stelt vast dat het programma de studenten in staat stelt de eindkwalificaties te bereiken.

De commissie beoordeelt de relatie met de beroepspraktijk als excellent. Deze relatie komt tot uitdrukking in de stages, projecten en de inbreng van docenten die werkzaam zijn in de praktijk. De samenhang in het programma wordt bewaakt middels de vier domeinen: praktijkvakken, theorievakken, projecten en studievoortgang en beroep. Bovendien hebben de drie profielen onderwijs, educatie of sociaal-artistiek een belangrijke rol in het borgen van de samenhang van het programma van individuele studenten. De invoering van de profielen levert vol-

gens de commissie een essentiële bijdrage aan de excellente studeerbaarheid van het programma. Hierdoor ontstaat ruimte voor verdieping in een anders overvol programma. Ook de persoonlijke benadering en intensieve begeleiding van studenten draagt bij aan de studeerbaarheid.

De commissie stelt vast dat de opleiding een eigen visie op leren heeft, het individuele leerproces van studenten staat daarbij centraal. De werkvormen sluiten aan bij de verschillende domeinen. Het programma biedt voldoende mogelijkheden tot internationalisering. De opleiding kent een zorgvuldige selectieprocedure, die aansluit bij de manier van werken tijdens de opleiding. Kandidaten krijgen daardoor een goed beeld van de opleiding.

Personeel

De commissie beoordeelt de standaarden die samenhangen met het personeel – 8 en 10 – als **goed**. Standaard 9 wordt beoordeeld als **excellent**. De opleiding heeft een sterk personeelsbeleid, passend bij de uitgangspunten van de opleiding. De inzet van docenten die werkzaam zijn in en gewaardeerd worden door de beroepspraktijk en die beroepspraktijk mee de opleiding innemen, is een belangrijk onderdeel daarvan. De commissie stelt vast dat er veel aandacht is voor professionalisering van en uitwisseling tussen docenten. De commissie waardeert de driedaagse startbijeenkomst voorafgaande aan het nieuwe studiejaar. De commissie is eveneens positief over het feit dat docenten hun professionele ruimte durven te nemen. De docenten zijn enthousiast en betrokken, zo bleek tijdens de visitatie. Dit leidt tot een zeer goede balans tussen enerzijds gestructureerde lessen en anderzijds een meer open en per-

soonlijke benadering, die ook tot uiting komt in de gehanteerde werkvormen. Dit is ook door studenten bevestigd. Er is voldoende personeel beschikbaar.

Voorzieningen

De commissie beoordeelt standaard 11 (materiële voorzieningen) als **voldoende** en standaard 12 (studiebegeleiding) als **excellent**. De opleiding heeft in de kritische reflectie geconstateerd dat de faciliteiten van het gebouw in Arnhem adequaat zijn, maar niet toereikend voor de verschillende gebruiksfuncties die het theater en dans onderwijs met zich mee brengt. De commissie stelt tegelijkertijd vast dat het opleidings- en faculteitsmanagement actief probeert oplossingen te vinden en een investeringsvoorstel heeft opgesteld. De commissie ondersteunt het management in deze zoektocht.

De commissie is onder de indruk van de intensieve begeleiding van studenten. Docenten en studieloopbaanbegeleiders hebben hierin een belangrijke rol. De begeleiding wordt bovendien door studenten zeer gewaardeerd. Ook voor studenten met een functiebeperking is voorzien in goede begeleiding. Daarbij staat maatwerk centraal. De informatievoorziening aan studenten is voldoende

Kwaliteitszorg

De commissie beoordeelt de standaarden verbonden aan kwaliteitszorg (13, 14 en 15) als **goed**. De visitatiecommissie is van mening dat er een goed kwaliteitszorgsysteem is. Op facultair en opleidingsniveau wordt structureel en gestructureerd gemeten. Deze metingen leiden tot aantoonbare verbetermaatregelen. Ook worden de stakeholders betrokken bij (de kwaliteitszorg van) de opleiding. Zowel formeel als informeel is er veel contact. Studenten voelen zich zeer gehoord door en betrokken bij de opleiding.

Alle standaarden van het NVAO-kader zijn door het panel positief beoordeeld (voldoende, goed en excellent) en op die grond geeft de visitatiecommissie een positief advies inzake accreditatie van de Bachelor Docent Theater.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, december 2014,

Drs. L.W.J.M. Janssen
Voorzitter

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

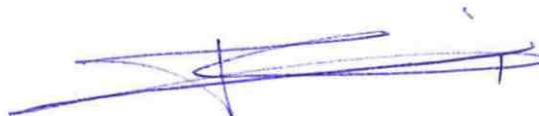
De commissie beoordeelt de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties (standaard 16) als **goed**. De opleiding heeft een eigen visie op toetsing. De beoordelingsvergadering heeft daarin een centrale rol. Er is veel aandacht voor de individuele student, wat aansluit bij de uitgangspunten van de opleiding.

Er is een transparant en coherent toetsbeleid dat door iedereen wordt gedragen en gevolgd. De commissie is onder de indruk van het goede eindniveau van de bestudeerde scripties. Het is de commissie daarbij opgevallen dat de scripties variëren in onderwerpen en opbouw. De verdiepingsvraag van de student is daarin leidend. De commissie vindt dit een lovend standpunt. Zij raadt de opleiding wel aan om de verantwoording van de gevolgde onderzoekswijze nog meer expliciet te maken zonder de eigenheid te verliezen.

Aanbevelingen

De commissie heeft in het rapport de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- De commissie raadt de opleiding sterk aan blijvend te bewaken dat alle studenten in aanraking komen met de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. De opleiding leidt immers ook op voor een eerstegraads lesbevoegdheid.
- De commissie beveelt de opleiding aan de aandacht voor onderzoeksvaardigheden in het programma te versterken en het lectoraat Theorie in de kunsten en Kunsteducatie hierbij te betrekken.
- De commissie raadt de examencommissie aan een meer nadrukkelijke positie in te nemen in de verdere professionalisering van de toetsing en de transparantie van de toetsing, zoals het vaker steekproefsgewijs beoordelen van scripties en voorstellingen.

Drs. T. Busing
Secretaris

Overzicht

De beoordelingen per standaard zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Standaard	Beoordeling
Beoogde eindkwalificaties 1. Beoogde eindkwalificaties	<i>Goed</i>
Programma 2. Oriëntatie van het programma 3. Inhoud van het programma 4. Vormgeving van het programma 5. Instroom 6. Studeerbaarheid 7. Omvang en duur	<i>Excellent</i> <i>Goed</i> <i>Goed</i> <i>Goed</i> <i>Excellent</i> <i>Voldoet</i>
Personeel 8. Doeltreffend personeelsbeleid 9. Het personeel is gekwalificeerd 10. De omvang van het personeel is toereikend	<i>Goed</i> <i>Excellent</i> <i>Goed</i>
Voorzieningen 11. Materiële voorzieningen 12. Studiebegeleiding	<i>Voldoende</i> <i>Excellent</i>
Kwaliteitszorg 13. Evaluatie resultaten 14. Maatregelen tot verbetering 15. Betrekken van opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	<i>Goed</i> <i>Goed</i> <i>Goed</i>
Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties 16.1 Toetsing 16.2 Gerealiseerde eindkwalificaties	<i>Goed</i> <i>Goed</i>
Totaalbeoordeling	Goed

Colofon

Instelling en opleiding

ArtEZ hogeschool voor de kunsten
Adres: Onderlangs 9, 6812 CE Arnhem
Telefoon: (026) 35 356 35
Status instelling: bekostigd
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: niet aangevraagd

Opleiding: B Docent Theater
Niveau: hbo-bachelor
Aantal studiepunten: 240 EC
Titel: Bachelor of Education in Theatre
Locatie: Arnhem en Zwolle
Variant: voltijd
Croho-nummer: 34745
Kwantitatieve gegevens van de opleiding zijn weergegeven in bijlage 3.

Visitatiecommissie

De visitatiecommissie bestond uit:
Lisa Janssen, voorzitter
Petra Blok, werkveld- en domeindeskundige
Jan van Gemert, werkveld- en domeindeskundige
Erwin Jans, werkveld- en domeindeskundige
Julie Peters, studentlid
Titia Busing, secretaris

De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO; de NVAO heeft ingestemd met de samenstelling.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui VBI
Vlindersingel 220
3544 VM Utrecht
(030) 87 820 87
www.AeQui.nl

Inleiding

ArtEZ hogeschool voor de kunsten (ArtEZ) biedt bachelor- en masteropleidingen aan op het gebied van theater, beeldende kunst, architectuur, mode, vormgeving, muziek, creative writing, dans en docentenopleidingen in de kunstvakken. Aan de hogeschool studeren circa drieduizend studenten. De hogeschool behoort tot de grote kunsthogescholen van Nederland. De hogeschool is gevestigd in Enschede, Arnhem en Zwolle. Het onderwijs van ArtEZ is gericht op de artistieke, intellectuele en persoonlijke groei van studenten. De hogeschool wil studenten opleiden in een professionele rol die nauw aansluit bij hun talent, persoonlijkheid en ambities.

Het instituut

ArtEZ omvat vier faculteiten. De Bachelor of Education in Theater (verder opleiding Docent Theater) valt onder de faculteit Theater en Dans. De faculteit heeft opleidingen in Arnhem en Zwolle. De opleiding Docent Theater wordt zowel in Arnhem als in Zwolle gegeven.

De faculteit Theater en Dans leidt studenten op tot zelfstandige professionals/kunstenaars die in staat zijn hun eigen(wijze) artistieke identiteit te ontwikkelen en in te zetten. Het zijn professionals die zowel vanuit (eigen) concepten als vanuit een opdracht kunnen werken en vanuit een onderzoekende en flexibele houding. Verschillen tussen studenten en opleidingen worden gerespecteerd. Leidende waarden van de faculteit zijn authenticiteit, auteurschap, reflectie, een onderzoekende houding en interactie met de samenleving.

Aan de hogeschool is een aantal lectoraten verbonden, die de verbinding vormen tussen de hedendaagse internationale kunstwereld en het kunstonderwijs van ArtEZ. De faculteit Theater en Dans werkt samen met het lectoraat Theorie in de kunsten en Kunsteducatie.

Voor haar docentenopleidingen kent de hogeschool het zogenaamde Interfacultair programma. In dit programma volgen studenten van alle docentopleidingen (Docent Beeldende Kunst en Vormgeving, Docent Dans, Docent Muziek en Docent Theater) gezamenlijk onderwijs op het gebied van CKV en Kunst Algemeen. Bovendien voeren studenten gezamenlijk interdisciplinaire projecten uit. De hogeschool wil studenten daarmee voorbereiden op een beroepspraktijk waarin steeds meer van kunstdocen-

ten verlangd wordt dat zij met docenten van andere disciplines samenwerken.

Daarnaast kent de hogeschool een beleidscommissie Kunsteducatie. In deze commissie hebben de vier opleidingshoofden van de docentopleidingen, het hoofd van de masteropleiding Kunsteducatie en de Lector Kunsteducatie zitting. Deze commissie stelt, samen met de coördinator van het Interfacultaire programma, de inhoud van dit programma vast.

De opleiding

De Bachelor Docent Theater is een vierjarige bacheloropleiding (240 EC). De opleiding ziet, zo stelt de kritische reflectie, de docent theater als intermediair, organisator en communicator. Studenten worden opgeleid voor zowel het binnenschoolse als buitenschoolse werkveld. Afgestudeerden vinden werk in het basisonderwijs, het voorgezet onderwijs, in wijken, kunstcentra, in de zorg en bij educatieve diensten van professionele theatergezelschappen. Ook kunnen studenten aan de slag in het bedrijfsleven of starten ze een eigen theaterpraktijk.

De kritische reflectie stelt dat de veelzijdigheid van het vak naar voren komt in het permanent zoeken naar het evenwicht tussen werken vanuit een artistieke invalshoek en het doceren.

De opleiding hanteert de landelijk competentieset Docent Theater en de daarbij horende kennisbasis. Deze zijn opgesteld door de landelijke organisatie voor Kunstvakdocentenopleidingen (KVDO).

De opleiding is in studiejaar 2011-2012 gestart met de invoering van een nieuw curriculum. In studiejaar

2014-2015 is het nieuwe vierde jaar ingevoerd. Dat studiejaar zullen de eerste studenten afstuderen die het gehele nieuwe programma hebben gevolgd. Met het nieuwe curriculum wil de opleiding meer focus leggen op de onderlinge samenhang tussen theatermaken en docentschap, de verbinding met het werkveld versterken en studenten meer aanspreken op hun individuele talent (onder andere door studenten meer keuzemogelijkheden en flexibiliteit te bieden). De opleiding kent sinds de invoering van het nieuwe curriculum op beide locaties een nagenoeg gelijk curriculum voor de eerste twee jaar. De verschillen in het derde en vierde jaar hebben te maken met de context waarin de opleiding opereert, de geschiedenis van beide locaties en de daardoor ontstane cultuurverschillen.

Er worden vier domeinen onderscheiden in het programma: theorievakken, studievoortgang en beroep, praktijkvakken en projecten. In de eerste twee jaar ligt de nadruk op theorie- en praktijkvakken. Daarna verschuift de nadruk naar projecten en werken in de beroepspraktijk. Studenten kiezen aan het einde van het tweede jaar één van de drie profielen: onderwijs, educatie of sociaal-artistiek. Het eerste profiel, onderwijs, is gericht op het primair en voorgezet onderwijs. Het tweede profiel, educatie, richt zich op doceren en theatermaken in centra voor kunsteducatie, amateurregie, jeugdtheaterscholen, culturele evenementen en dergelijke. Het derde profiel ten slotte is gericht op organisaties die theater inzetten als artistiek antwoord op een sociale vraag.

De opleiding wordt in het vierde jaar afgerond met de stage, de scriptie en het afstudeerproject (in Zwolle) of afstudeervoorstelling (in Arnhem).

De visitatie

ArtEZ heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met ArtEZ een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De hogeschool heeft twee weken voorafgaand aan het visitatiebezoek een aankondiging verspreid voor het geplande open spreekuur.

De visitatiecommissie heeft een keuze gemaakt van vijftien afstudeerwerken uit het totaal van afstudeerwerken dat de laatste twee jaar door studenten is geproduceerd en heeft deze beoordeeld. De resultaten hiervan zijn input geweest voor de gesprekken met de opleiding, zie hoofdstuk 6 van dit rapport.

De visitatie heeft op 28 en 29 oktober 2014 plaatsgevonden volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie.

Deze rapportage is in concept toegestuurd aan de opleiding in december 2014, de reacties van de opleiding worden verwerkt tot de definitieve rapportage.

Beoogde eindkwalificaties

De visitatiecommissie stelt vast dat de opleiding aansluit bij de landelijke competentieset Docent Theater. Dit profiel geldt voor alle opleidingen tot docent theater en is tot stand gekomen na overleg met het werkveld. De competenties waarvoor wordt opgeleid, zijn volgens de commissie actueel en weerspiegelen in voldoende mate het bachelorniveau, zoals blijkt uit de vergelijking met de Dublin descriptoren.

De commissie stelt vast dat de opleiding een expliciet eigen profiel heeft, waarbij het uitgangspunt is dat studenten zich na het aanleren van basisvaardigheden kunnen verdiepen en specialiseren in het doceren, theatermaken of een combinatie van beide. De commissie is echter ook van mening dat de balans hierin nauwkeurig bewaakt dient te worden. De opleiding leidt immers op voor een eerste- en tweedegraads lesbevoegdheid.

De commissie stelt vast dat de opleiding zich zeer bewust is van relevante ontwikkelingen in de beroepspraktijk. De eindkwalificaties (en het programma) worden daar indien nodig op aangepast. De invoering van de drie profielen in het nieuwe curriculum is daar een goed voorbeeld van. Deze sluiten aan bij actuele ontwikkelingen in de beroepspraktijk. De invoering van het sociaal-artistieke profiel vindt de commissie vooruitstrevend. De opleiding heeft een zeer goede relatie met de beroepspraktijk. De stages, projecten en de inbreng van docenten die werkzaam zijn in de praktijk spelen daarin een belangrijke rol.

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**. De opleiding hanteert de landelijke competentieset Docent Theater en de bijbehorende kennisbasis. De opleiding heeft een nadrukkelijk eigen profiel, waarin aandacht is voor het doceren, theatermaken of een combinatie van beide. De opleiding heeft een zeer sterke relatie met de beroepspraktijk.

Afstemming beroepenveld

De eerder genoemde landelijke competentieset (eindkwalificaties) geldt als basis van de opleiding. Deze set is opgesteld door de landelijke organisatie voor Kunstvakdocentenopleidingen (KVDO). Hierin zijn de opleidingen tot docent theater vertegenwoordigd. Het profiel wordt in 2014-2015 aangepast en gevalideerd door de beroepspraktijk.

De opleiding onderhoudt op meerdere manieren contacten met het werkveld. Ten eerste doet zij dit middels haar docenten. De docenten zijn werkzaam in de praktijk, bijvoorbeeld als regisseur of ondernemer. Deze ervaringen brengen zij in in het curriculum.

Daarnaast onderhoudt de opleiding contact met het werkveld via de projecten en stages. Studenten werken in de eerste twee jaar aan drie projecten voor de beroepspraktijk. In de projecten worden zowel docerende als artistieke vaardigheden van studenten gevraagd. In het derde jaar vindt naast twee projecten de (doceer)stage plaats. Ook in het vierde jaar lopen studenten stage en voeren zij een afstudeerproject of -voorstelling uit.

De opleiding kent bovendien een werkveldcommissie. Deze heeft vijf leden en komt minimaal twee keer per jaar bijeen. De leden van de werkveldcommissie vertegenwoordigen het onderwijs, educatieve diensten van professionele gezelschappen, jeugdtheater en het veld van Community Arts.

Tijdens de visitatie hebben vertegenwoordigers van het werkveld desgevraagd opgemerkt dat Zwolse studenten zich onderscheiden door hun visie op het vak. Ze hebben zich een beeld gevormd van de lessen die ze willen geven en waarom ze deze willen geven. De aandacht voor didactiek in het programma draagt daar volgens de werkveldvertegenwoordigers aan bij.

Het werkveld is bovendien positief over de invoering van de drie profielen in het programma. Met de invoering van het sociaal-artistieke profiel onderscheidt de opleiding zich van andere opleidingen. Bovendien voorziet het in een directe en zeer actuele behoefte van het werkveld. Ook de toegenomen aandacht voor cultureel ondernemerschap in het programma wordt gewaardeerd door het werkveld. Afgestudeerden zullen namelijk meer dan ooit in een gemengde praktijk werkzaam zijn.

De commissie heeft tijdens de visitatie met diverse betrokkenen gesproken over het profiel van de opleiding en de vraag of studenten opgeleid worden als docent, als theatermaker of een combinatie van beide. Uit de gesprekken met studenten blijkt dat zij dit verschillend ervaren. De één voelt zich meer docent en de ander meer theatermaker. Ook zijn er studenten die nadrukkelijk integratie van beide nastreven. Docenten hebben in dit kader opgemerkt dat contact met de doelgroep een essentieel onderdeel is van het theatermaken. In die zin zijn doceren en theatermaken onlosmakelijk met elkaar verbonden. In het gesprek met het management is duidelijk geworden dat de opleiding voortdurend op zoek is naar de balans tussen doceren en theatermaken. Studenten worden uitgedaagd continu af te wegen waar deze twee aspecten elkaar raken en waar hun affiniteit ligt.

De commissie is van mening dat de opleiding een expliciet profiel heeft, waarbij studenten zich kunnen verdiepen in een richting waarbij de nadruk kan liggen op doceren, theatermaken of een combinatie van beide. De commissie heeft waardering voor deze keuze maar vindt tegelijkertijd dat het feit dat de opleiding opleidt voor een eerstegraads lesbevoegdheid niet ondergesneeuwd mag raken. Zij raadt de opleiding aan hierin de juiste balans te blijven bewaken.

Concreet

De opleiding hanteert zoals aangegeven het landelijke opleidingsprofiel. Dit profiel omvat de volgende vijf competenties:

- artistiek competent;
- pedagogisch-didactisch competent;
- interpersoonlijk competent;
- omgevingsgericht competent;
- kritisch reflectief competent.

De competenties zijn elk uitgewerkt in twee subcompetenties. De subcompetenties zijn uitgewerkt in indicatoren. De competentie artistiek competent bijvoorbeeld is uitgewerkt in de volgende twee subcompetenties:

- Ontwikkelt op basis van kennis, intuïties, waarnemingen en inzichten een eigen artistieke visie.
- Vertaalt zijn artistieke visie naar ideeën en kan met behulp van daartoe geëigende (discipline specifieke) middelen zijn ideeën vormgeven.

De twee subcompetenties zijn vervolgens uitgewerkt in de volgende indicatoren:

- Draagt bij aan de totstandkoming van theatrale producten en aan de daaraan ten grondslag liggende artistieke keuzes op basis van zijn artistieke visie.
- Vormt concepten, produceert en componeert materiaal, biedt het aan en levert een bijdrage aan repetities en uitvoeringen.

De competenties zijn uitgewerkt in een competentiematrix, waarin de competenties gerelateerd worden aan de verschillende vakken. In de vakbeschrijvingen worden vervolgens de leerdoelen per vak beschreven.

Actueel

De kritische reflectie merkt op dat het vak van docent theater voortdurend aan verandering onderhevig is. De kritische reflectie schetst relevante ontwikkelingen in het werkveld, zoals de veranderende eisen die in het onderwijs aan docenten gesteld worden en de veranderende rol en inhoud van de professionele kunsten als gevolg van economische en beleidsmatige veranderingen. Ook de bezuinigingen in, en de herschikking van de culturele sector hebben invloed op het vak van docent theater. Er worden andere eisen dan voorheen gesteld aan de docent theater. Naast artistieke en docerende vaardigheden worden van een docent theater inventiviteit en innoverende en ondernemende kwaliteiten verwacht.

Met de invoering van het nieuwe curriculum en de nieuwe profielen per studiejaar 2011-2012 wil de opleiding onder andere inspelen op deze ontwikkelingen en studenten voorbereiden op de continu veranderende beroepspraktijk.

De opleiding onderscheidt zich van andere opleidingen docent theater door de nadruk op de balans tussen theatermaken en doceren, het Interfacultaire programma en de intensieve samenwerking met het werkveld. Andere belangrijke onderscheidende factoren zijn, volgens de kritische reflectie, de ontwikkeling van een persoonlijke visie en een onderzoekende houding. Centraal in de opleiding staat het ontwikkelen van een persoonlijke visie, die aansluit op de fascinatie van studenten en hun capaciteiten.

Op basis van de bestudeerde documenten en de gevoerde gesprekken stelt de commissie vast dat de eindkwalificaties en het programma periodiek geactualiseerd worden. Dit gebeurt onder andere op basis van evaluatieresultaten en overleg met het werkveld. Ook in bijeenkomsten van het KVDO worden door de betrokken opleidingen actuele ontwikkelingen besproken die kunnen leiden tot aanpassing van het competentieprofiel. De commissie stelt vast dat de opleiding zich bewust is van relevante ontwikkelingen in de beroepspraktijk en deze verwerkt in het programma. De invoering van de drie profie-

len is daar een mooi voorbeeld van. De commissie vindt bovendien de keuze voor het sociaal-artistieke profiel zeer vooruitstrevend.

Vorige visitatie

De commissie stelt eveneens vast dat de opleiding de aanbevelingen van de vorige visitatiecommissie ter harte heeft genomen. Zo heeft de opleiding een gezamenlijke aanpak voor de coördinatie van stages in Zwolle en Arnhem ingevoerd. Ook zijn op beide locaties leerlijnen (domeinen) ontwikkeld en op elkaar afgestemd. Bovendien zijn de bestaande beoordelingskaders op elkaar afgestemd en meer geïntegreerd.

Dublin descriptor

In de kritische reflectie worden de Dublin descriptorren voor het bachelorniveau verbonden aan de competenties. De interpretatie van de Dublin descriptorren is zodanig geconcretiseerd, dat het de visitatiecommissie duidelijk is hoe de vertaalslag hiervan naar het curriculum is gemaakt. De visitatiecommissie heeft dan ook vastgesteld dat de Dublin descriptorren te identificeren zijn in het programma.

Programma

De visitatiecommissie is van mening dat het programma zodanig is ingericht dat de eindkwalificaties bereikt kunnen worden. Door de invoering van het nieuwe curriculum is meer ruimte ontstaan voor individuele verdieping door studenten. De commissie vindt dit positief.

De commissie beoordeelt de relatie met de beroepspraktijk als excellent. Deze relatie komt tot uitdrukking in de stages, projecten en de inbreng van docenten die werkzaam zijn in de praktijk. De samenhang in het programma wordt bewaakt middels de vier domeinen: praktijkvakken, theorievakken, projecten en studievoortgang en beroep. Bovendien hebben de profielen een belangrijke rol in het borgen van de samenhang van het programma van individuele studenten. Studenten volgen in het derde jaar één van de volgende profielen: onderwijs, educatie of sociaal-artistiek. De invoering van de profielen levert volgens de commissie een essentiële bijdrage aan de excellente studeerbaarheid van het programma. Hierdoor ontstaat ruimte voor verdieping in een anders overvol programma. Ook de persoonlijke benadering en intensieve begeleiding van studenten draagt bij aan de studeerbaarheid.

De commissie stelt vast dat de opleiding een eigen visie op leren heeft, het individuele leerproces van studenten staat daarbij centraal. De werkvormen sluiten aan bij de verschillende domeinen. Het programma biedt voldoende mogelijkheden tot internationalisering. De commissie raadt de opleiding aan de aandacht voor onderzoeksvaardigheden in het programma te versterken en het lectoraat Theorie in de kunsten hierbij te betrekken. De opleiding kent een zorgvuldige selectieprocedure, die aansluit bij de manier van werken tijdens de opleiding. Kandidaten krijgen daardoor een goed beeld van de opleiding.

Oriëntatie

Standaard 2: De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

De commissie beoordeelt deze standaard als **excellent**. De opleiding heeft een zeer nadrukkelijke relatie met de beroepspraktijk. De stages, projecten en de inbreng van docenten die werkzaam zijn in de praktijk maken dit mogelijk. Studenten worden daardoor zeer goed voorbereid op de verschillende aspecten van de beroepspraktijk. De drie profielen waaruit studenten kiezen aan het einde van het tweede jaar sluiten nauw aan bij de beroepspraktijk en zijn zeer actueel. De commissie vindt het belangrijk dat alle studenten in aanraking komen met de bovenbouw van havo en vwo in het voortgezet onderwijs en raadt de opleiding aan dit te kritisch te bewaken.

De kritische reflectie stelt dat de opleiding het belangrijk vindt dat studenten aansluiting hebben met hun omgeving. Dit betekent niet alleen dat studenten op de hoogte zijn van de ontwikkelingen in de praktijk maar deze ook kunnen beïnvloeden. De

opleiding heeft daarom bewust onderdelen in het programma opgenomen waarbij studenten in de praktijk werken en hun invloed uitoefenen. Dit gebeurt middels projecten en stages. De eerste twee jaar kennen elk drie tot vier projecten, die een verschillend aspect van de beroepspraktijk beslaan. In het eerstejaarsproject *Educatie en Maken en spelen* studenten een voorstelling voor basisschoolkinderen. Bovendien maken studenten daarbij een educatief programma dat ze eveneens uitvoeren. Het tweedejaarsproject *Educatie* is gericht op verschillende vormen van kunsteducatie. In het tweedejaarsproject *Meemaken* maken studenten onder begeleiding van een docent een voorstelling. Daarbij doorlopen studenten het hele proces van concept tot voorstelling.

Tijdens de drie projecten van het Interfacultaire programma (in de eerste drie jaar) werken studenten samen met studenten van de andere docentenopleidingen van de hogeschool. In het tweede jaar voeren studenten bijvoorbeeld gezamenlijk op locatie een kunstproject uit.

In het tweede jaar vinden er binnen het domein studievoortgang en beroep diverse activiteiten plaats in relatie tot de beroepspraktijk. Tijdens het festival “Geld speelt een rol” maken studenten van beide locaties en studenten Docent Dans kennis met cultureel ondernemerschap. Daarnaast presenteren derdejaarsstudenten tijdens de stagemarkt hun ervaringen aan tweedejaarsstudenten. Arnhemse studenten werken bovendien samen met Gebied B aan een randprogramma voor Oerol. Ook worden gastlessen georganiseerd op beide locaties en worden studenten middels werkbezoeken en voorbereidingslessen voorbereid op de profielkeuze in het derde jaar.

In het vierde jaar werkt de student zoveel mogelijk in de beroepspraktijk. Studenten lopen stage bij een instelling of organisatie. Als afstudeerproject maken Arnhemse studenten een voorstelling, Zwolse studenten voeren een afstudeerproject uit. Arnhemse studenten maken bovendien gezamenlijk een locatievoorstelling. In de scriptie doen studenten van beide locaties onderzoek naar een aspect van de beroepspraktijk van docent theater.

Tot slot hebben ook de docenten een actieve relatie met de beroepspraktijk, veelal doordat zij daarin werkzaam zijn. Zij brengen hun eigen ervaringen in in het onderwijs.

Tijdens de visitatie bleek dat studenten zeer tevreden zijn over de relatie met het werkveld. Door de stages en projecten voelen ze zich zeer betrokken bij de beroepspraktijk. Ook krijgen studenten daardoor een beeld van de mogelijkheden in de beroepspraktijk. De studenten hebben bevestigd dat docenten hun eigen ervaringen en werk inbrengen in het onderwijs. De studenten waarderen dat.

De commissie heeft tijdens de visitatie met diverse betrokkenen gesproken over de wijze waarop en de mate waarin het programma voorbereid op het lesgeven in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs (de eerstegraads lesbevoegdheid waarvoor opgeleid wordt). Recent afgestudeerde alumni met wie de commissie gesproken heeft, hebben daarover opgemerkt dat zij zich daarop voldoende voorbereid voelen. Met name het Interfacultaire programma heeft daaraan bijgedragen. Studenten hebben desgevraagd aangegeven dat niet iedereen stage loopt in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs.

Docenten hebben in dit kader opgemerkt dat ook het theorieonderwijs studenten voorbereid op het lesgeven in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. Daarbij komen bijvoorbeeld historische dramaturgie en kunst en cultuurgeschiedenis aan de orde. Bovendien is duidelijk geworden dat op beide locaties een doceerstage (of project) een verplicht onderdeel is van het Interfacultaire programma. In Zwolle is deze stage verplicht in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs.

De commissie is van mening dat de opleiding studenten zeer goed voorbereid op de beroepspraktijk. De stages, projecten en docenten hebben hierin een belangrijke rol. Het is de commissie echter opgevallen dat niet alle studenten ook automatisch kennismaken met de bovenbouw van het voortgezet onderwijs, terwijl de opleiding haar studenten hier wel voor opleidt. Zij raadt de opleiding dan ook aan te bewaken dat alle studenten hiermee in aanraking komen.

Inhoud

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**. De opbouw, inhoud en samenhang van het programma maken het mogelijk dat studenten de eindkwalificaties bereiken. De commissie is van mening dat de opleiding goed inspeelt op de actualiteit en indien nodig in het programma aanpassingen doet. De domeinen dragen bij aan de samenhang. Daarnaast hebben de profielen in het derde en vierde jaar een belangrijke rol in het bewaken van de samenhang van de meer individuele programma's van de studenten.

De opleiding maakt onderscheid in vier domeinen:

- praktijkvakken;
- theorievakken;
- studievoortgang en beroep;
- projecten.

Met deze domeinen wordt de samenhang in het programma bewaakt. De domeinen komen in elk jaar aan bod. Zoals eerder opgemerkt ligt in de eerste twee jaar de nadruk op de praktijk- en theorievakken. Daarna verschuift de aandacht naar projecten en het werken in de beroepspraktijk. De om-

vang van het domein studievoortgang en beroep is in het derde en vierde jaar het grootst.

Het eerste jaar staat in het teken van kennismaken met het vak. In de theorievakken maken studenten kennis met het denken over cultuur, theater(maken) en doceren. Studenten volgen vakken als Theatergeschiedenis, Theatertheorie, Cultuurgeschiedenis en Didactiek. De praktijkvakken behandelen elk een ander element van het theatermaken, zo stelt de kritische reflectie. Studenten volgen de vakken Spel, Beweging, Stem, Muziek en Scenografie. In het overstijgende vak Theatermaken worden deze verschillende vakgebieden geïntegreerd. Zoals eerder opgemerkt kent het eerste jaar drie projecten: Educatie, Maken en het interfacultaire project.

Het tweede jaar staat in het teken van kennismaken met de praktijk en bekwamen in het vak. In het tweede jaar volgen studenten dezelfde theorie- en praktijkvakken. In zowel theorie- als praktijkvakken vindt verdieping plaats. Bij de praktijkvakken wordt daarnaast een grotere eigen inbreng van studenten verwacht. Bij de theorievakken vindt verdieping plaats in de geschiedenis van het theater en het denken over theater en cultuur. Het tweede jaar omvat vier projecten. Zo maken studenten onder begeleiding van een docent een voorstelling waarbij ze het gehele proces van concept tot voorstelling doorlopen. Daarnaast maken studenten een eigen korte theatervoorstelling. In het project Educatie maken studenten kennis met verschillende vormen van theatereducatie.

Aan het einde van het tweede jaar kiezen studenten een profiel: Onderwijs, Educatie of Sociaal-artistiek. Elk profiel bestaat uit de onderdelen Maken, Onderzoek en Theorie. Het profiel Onderwijs is gericht op het primair en voortgezet onderwijs. Binnen dit profiel maken studenten kennis met de verschillende onderwijsvormen en de plaats van kunstonderwijs en cultuureducatie daarin. Studenten maken een lesprogramma en een voorstelling met (of voor) leerlingen. Daarnaast onderzoeken studenten de doelgroep. Het profiel Educatie is bedoeld voor studenten die willen werken bij centra voor kunsteducatie, amateurregie, jeugdtheaterschool, projecten bij professionele gezelschappen en dergelijke. Onderdeel van het profiel is het maken van één of meerdere theaterproducties. Het profiel Sociaal-artistiek is gericht op studenten die theater willen

inzetten om met specifieke doelgroepen te werken. Dit past binnen de stroming van Community Arts, waarbij het vinden van een artistiek antwoord op een sociale vraag centraal staat. Binnen dit profiel voeren studenten bijvoorbeeld een theaterproject uit met buurtbewoners.

Naast het onderwijs in het gekozen profiel (in Zwolle 21 EC, in Arnhem 16 EC) volgen studenten op beide locaties in het derde jaar theorievakken en praktijkvakken. De gezamenlijke theorievakken zijn beperkt tot het vak Onderzoek/scriptie en het vak Cultuurgeschiedenis (van het Interfacultaire programma). Daarnaast volgen studenten theorievakken binnen hun eigen profiel.

Binnen het domein van de projecten vindt in het derde jaar een doceerstage plaats. De kritische reflectie stelt dat dit in Zwolle altijd een stage is in het reguliere onderwijs. In Arnhem kunnen studenten ook kiezen voor een stage bij een jeugdtheaterschool. Het interfacultaire project krijgt eveneens vorm in een stage. Studenten geven in groepjes les of organiseren een project binnen een school of culturele instelling.

In het vierde jaar vindt verder individuele verdieping, profilering en het afstuderen plaats. Het vierde jaar omvat onder andere de stage (15 EC in Arnhem en 16 EC in Zwolle), de afstudeervoorstelling (Arnhem, 11 EC) of het afstudeerproject (Zwolle 8 EC) en de scriptie (in Zwolle 15 EC en in Arnhem 10 EC). Arnhem kent daarnaast het locatieproject (8 EC). Bovendien volgen studenten op beide locaties praktijkvakken op het gebied van spel, beweging en dergelijke en het onderdeel studievoortgang en beroep.

Tijdens de visitatie bleek dat alumni over het algemeen positief zijn over het programma dat ze gevolgd hebben. Zij waarderen de aandacht voor didactiek daarin. Bovendien kent het programma een goede balans tussen doceren en theatermaken. Alumni zijn ook positief over de invoering van de drie nieuwe profielen en de toegenomen aandacht voor theorie. Alumni waarderen eveneens de vrijheid in het programma en de mate waarin ze door hun docenten ondersteund zijn om dit in te vullen.

Ook de studenten met wie de commissie gesproken heeft, zijn positief over het programma en de invoering van de profielen. Daardoor kunnen ze zich spe-

cialiseren en verdiepen. Studenten ervaren de opleiding als zeer persoonlijk en waarderen het dat er veel mogelijkheden zijn om zelf invulling te geven aan hun programma.

Interfacultair programma

Het Interfacultair programma wordt samen met studenten van de andere docentenopleidingen gevolgd. Het programma is gericht op interdisciplinariteit en het leren werken met collega's uit andere disciplines. Het programma omvat een jaarlijks project en het vak Cultuurgeschiedenis. Met dat vak worden studenten voorbereid op het verzorgen van de middelbare schoolvakken CKV en Kunst Algemeen. De studenten met wie de commissie gesproken heeft, zijn over het algemeen positief over de samenwerking met andere disciplines in de opleiding.

De commissie heeft waardering voor de opzet en de theoretische invulling van het Interfacultair programma.

Twee locaties

De commissie heeft tijdens de visitatie met diverse betrokkenen gesproken over de verschillen tussen de locaties. Het werkveld heeft daarover aangegeven dat de programma's qua inhoud en vakmatigheid niet van elkaar verschillen. Wel is er een andere sfeer en trekken beide locaties een ander type studenten aan. In de beleving van het werkveld en de alumni lijkt Zwolle wat meer gericht op het docentschap en Arnhem op theatermaken. Ook studenten hebben dit beeld, zo bleek tijdens de visitatie. De invoering van het nieuwe curriculum en de drie profielen zorgen er volgens de alumni voor dat het programma op beide locaties meer gelijk is getrokken.

Docenten hebben hierover opgemerkt dat de verschillen tussen beide locaties vooral ingekleurd worden door de docenten. Docenten brengen hun eigen ervaringen in, waardoor het curriculum een bepaalde kleuring krijgt. Er zijn geen verschillen tussen beide locaties in de opvatting over doceren en theatermaken. De omgeving van beide locaties is echter wel verschillend.

De jaarlijkse driedaagse voor docenten, voorafgaande aan de start van het nieuwe schooljaar is, zo bleek tijdens de visitatie, een belangrijk instrument

om gemeenschappelijkheden en verschillen tussen de locaties zichtbaar te maken en te bespreken.

Theorie en onderzoek

Uit de kritische reflectie blijkt dat theorie en onderzoek door de faculteit belangrijk gevonden worden. Dit wordt gezien als belangrijke voorwaarde voor het ontwikkelen van een onderzoekende houding bij de studenten om een basis te leggen voor het uitvoeren van persoonlijk artistiek en praktijkgericht onderzoek. In samenwerking met het lectoraat Theorie in de kunsten is op facultair niveau een werkgroep theorie ingericht. Deze werkgroep richt zich primair op informatie-uitwisseling tussen de verschillende opleidingen en het verbinden van de bacheloropleidingen met de lectoraten en de masteropleidingen. Er is vooralsnog geen gezamenlijke invulling van het theorieonderwijs.

Het theorieonderwijs krijgt in de opleiding Docent Theater concreet vorm in de theorievakken. In het eerste jaar is er aandacht voor spreek- en schrijfvaardigheid, het gebruik van bronnen en kennisontwikkeling op het gebied van de kunsten, filosofie en maatschappij. In het tweede jaar krijgen studenten onderzoeksvaardigheden aangereikt en wordt aandacht besteed aan kritisch reflecteren. In het derde jaar is het theorieonderwijs met name gericht op de profielkeuze van de student. Het theorieonderwijs resulteert in het vierde jaar in het schrijven van de scriptie.

De commissie heeft tijdens de visitatie met diverse betrokkenen gesproken over de rol van onderzoek en de scriptie in de opleiding. Alumni hebben desgevraagd aangegeven dat de scriptie een relevant onderdeel is van de opleiding. Met name de verbinding met de persoonlijke fascinatie van de student is belangrijk volgens alumni. De recent afgestudeerde alumni met wie de commissie gesproken heeft, voelden zich voldoende voorbereid op het schrijven van de scriptie.

De studenten met wie de commissie gesproken heeft, hebben desgevraagd opgemerkt dat er weinig aandacht is voor het schrijven van een scriptie, het gebruik van bronnen, annoteren en dergelijke. Studenten schrijven wel veel reflecties en korte verslagen. In de scriptie wordt echter verwacht dat zij met afstand naar het onderwerp kijken. Vierdejaarsstudenten hebben aangegeven dat dit wel onderwerp is

van de lessen scriptiebegeleiding in het vierde jaar. Zij hebben bovendien opgemerkt dat studenten vanaf het eerste jaar in Arnhem aanwezig zijn bij de scriptiegesprekken die met de vierdejaars studenten gevoerd worden. Vanaf het tweede jaar wordt verwacht dat studenten ook twee scripties per jaar van medestudenten lezen en daarover vragen formuleren.

Tijdens de visitatie is duidelijk geworden dat de samenwerking met het lectoraat Theorie in de kunsten en Kunsteducatie in de komende periode meer invulling zal krijgen.

Het is de commissie tijdens de visitatie opgevallen dat de invulling van onderzoek en de scriptie op beide locaties onderwerp van gesprek is. De commissie raadt de opleiding aan in dat gesprek ook de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden, waaronder aandacht voor annoteren, documenteren en verslaglegging, mee te nemen en dit te borgen in het programma. Zij adviseert de opleiding daar het lectoraat bij te betrekken en zo de samenwerking met het lectoraat te versterken.

Internationalisering

De commissie heeft eveneens onderzocht in welke mate internationalisering onderdeel is van het programma. De kritische reflectie stelt dat de opleiding primair opleidt voor het Nederlands(talige) wereld. Het is voor studenten echter mogelijk om in het buitenland stage te lopen en daar wordt ook gebruik van gemaakt. De opleiding heeft bovendien afspraken over uitwisseling van studenten en docenten met een aantal internationale hogescholen (in Zürich en Osnabrück). Tevens heeft de opleiding een aantal internationale partnerships met theaterinstellingen in onder andere België, Duitsland, Noorwegen en de Nederlandse Antillen (Curaçao). De opleiding wil in de nabije toekomst de samenwerking met buitenlandse instituten verder versterken.

Tijdens de visitatie hebben alumni opgemerkt dat de opleiding voldoende mogelijkheden biedt tot internationalisering, waarbij initiatief van de student wordt verwacht. Docenten en studenten hebben dit tijdens de visitatie bevestigd.

De commissie constateert dat de opleiding op een adequate manier invulling geeft aan internationalisering.

Vormgeving

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**. Studenten worden aangesproken op het ontwikkelen van hun eigen visie op het vak van docent theater. Individuele begeleiding en feedback zijn daarbij belangrijke instrumenten. Bovendien is er diversiteit aan werkvormen, die aansluiten bij de verschillende domeinen. De vormgeving van het onderwijs maakt het mogelijk snel in te spelen op relevante actuele ontwikkelingen.

De kritische reflectie stelt dat de visie op leren gebaseerd is op de volgende uitgangspunten:

- Het leren vindt op onderzoekende wijze plaats.
- Het individuele leerproces start vanuit vragen die men zichzelf stelt.
- De opleiding stelt eisen aan hoe je een vraag stelt, hoe je een antwoord vindt en studenten daarbij begeleidt.
- In projecten vindt integratie van het geleerde plaats.

De opleiding heeft eveneens als uitgangspunt dat het onderwijs georganiseerd wordt vanuit het toekomstige beroepsperspectief van de individuele student. Dit betekent dat:

- individuele keuzes en ambities van studenten gefaciliteerd worden;
- de opleiding een actief, construerend, cumulatief en doelgericht leerproces organiseert waarbinnen de student een eigen perspectief ontwikkelt op zijn vak en zijn rol in de omgeving;
- de opleiding georganiseerd is volgens het just-in-time, just-in-place principe: onderwijs daar en wanneer studenten dat nodig hebben. Docenten zijn flexibel inzetbaar en studenten kunnen ook gebruikmaken van de expertise en ervaring die docenten buiten ArtEZ inzetten.

Volgens de kritische reflectie is er hierdoor een ruime blik op de inhoud en rol van het vak. Studenten maken daarin zelf keuzes, passend bij hun ambities en talenten.

De opleiding maakt bij de theorievakken gebruik van werkvormen als colleges en werkgroepen. Bij de

praktijkvakken worden praktijklessen en trainingen gebruikt als werkvorm. Het gemiddeld aantal contacturen neemt gedurende de opleiding af, van dertig contacturen in de eerste twee jaar naar vijftien en acht contacturen in respectievelijk het derde en vierde jaar.

Op basis van de gevoerde gesprekken en bestudeerde documentatie concludeert de commissie dat het programma een goede vormgeving kent. De werkvormen passen bij de domeinen. Docenten en studenten hebben intensief contact, dat bijdraagt aan individuele begeleiding en feedback.

Instroom

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**. De opleiding hanteert de wettelijke toelatingseisen. De opleiding is toegankelijk voor studenten met een mbo- (niveau 4), havo-, vwo- of gelijkwaardig diploma. De commissie waardeert het uitgebreide en zorgvuldige selectieproces.

De opleiding hanteert een uitgebreide selectieprocedure van drie dagen. Gedurende deze dagen wordt getoetst of de kandidaat voldoet aan de volgende criteria:

- beginnende artistieke capaciteiten (op het gebied van spel, beweging, stem, muziek en vormgeving);
- beginnende theoretische en kritisch-reflectieve vaardigheden (het vermogen om een theatertheoretische tekst te lezen dan wel te produceren en daarop te reflecteren);
- interpersoonlijke vaardigheden (communicatief vermogen en vermogen tot samenwerking);
- omgevingsgerichtheid (nieuwsgierigheid, open leerhouding, kennis van ontwikkelingen in de samenleving).

Studenten maken tijdens de selectiedagen kennis met de manier van lesgeven in de opleiding en worden daarin door een groep docenten begeleid. Studenten krijgen feedback op hun functioneren en aan het einde wordt door de betrokken docenten bepaald welke studenten worden toegelaten.

De commissie vindt het positief dat de selectiedagen op dezelfde wijze zijn vormgegeven als het onderwijs

in de opleiding. Daarmee krijgen kandidaten een goed beeld van wat zij tijdens de opleiding kunnen verwachten.

Studeerbaarheid

Standaard 6: Het programma is studeerbaar.

De commissie beoordeelt deze standaard als **excellent**. De commissie is onder de indruk van de wijze waarop de studeerbaarheid van het volle programma door de opleiding gerealiseerd en bewaakt wordt. Zij stelt vast dat de opleiding naar aanleiding van de vorige visitatie veel maatregelen heeft genomen om de studeerbaarheid te verbeteren.

De kritische reflectie stelt dat de eisen die door de beroepspraktijk aan een docent theater gesteld worden, leiden tot een breed en intensief programma. Het programma is vol en omvat veel praktijk- en theorievakken. In de kritische reflectie wordt opgemerkt dat studenten in dit volle programma soms te weinig tijd hebben voor reflectie en verdieping. De opleiding heeft mede daarom in het derde en vierde jaar de drie profielen ingevoerd. Daardoor ontstaat ruimte voor een individueel programma gericht op verdieping.

Ook heeft de opleiding naar aanleiding van de vorige visitatie verschillende maatregelen genomen om de studeerbaarheid te bevorderen. Voorbeelden daarvan zijn maatregelen om de studievertraging terug te dringen, onderzoek naar een nieuw systeem van studiebegeleiding en aanscherping van de Arnhemse beoordelingscriteria bij het afstuderen.

De studeerbaarheid wordt eveneens geborgd door de intensieve studiebegeleiding. Dit wordt beschreven bij standaard 12.

De commissie constateert dat de opleiding veel tijd en toewijding van studenten vraagt. Een docentenopleiding is doorgaans een zeer volle opleiding waarin verschillende vakgebieden samenkomen. De invoering van de profielen vergroot voor studenten de studeerbaarheid. Hierdoor ontstaat er ruimte en verdieping in het programma. De commissie heeft daar bewondering voor.

Omvang en duur

Standaard 7: De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.

De commissie stelt vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

De opleiding omvat vier jaar met een totale studiebelasting van 240 EC. Daarmee wordt voldaan aan de wettelijke vereisten.

Personeel

De opleiding heeft een sterk personeelsbeleid, passend bij de uitgangspunten van de opleiding. De inzet van docenten die werkzaam zijn in en gewaardeerd worden door de beroepspraktijk en die beroepspraktijk mee de opleiding innemen, is een belangrijk onderdeel daarvan. De commissie stelt vast dat er veel aandacht is voor professionalisering van en uitwisseling tussen docenten. De commissie waardeert de driedaagse startbijeenkomst voorafgaande aan het nieuwe studiejaar. De commissie is eveneens positief over het feit dat docenten hun professionele ruimte durven te nemen. De docenten zijn enthousiast en betrokken, zo bleek tijdens de visitatie. Dit leidt tot een zeer goede balans tussen enerzijds gestructureerde lessen en anderzijds een meer open en persoonlijke benadering, die ook tot uiting komt in de gehanteerde werkvormen. Dit is ook door studenten bevestigd. Er is voldoende personeel beschikbaar.

Personeelsbeleid

Standaard 8: De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**. De commissie stelt vast dat de faculteit een zorgvuldig en doelgericht personeelsbeleid heeft. De opleiding heeft veel aandacht voor professionalisering van medewerkers. Docenten voelen zich uitgenodigd hun professionele ruimte te nemen. De commissie vindt dat positief.

Met het HRM-beleidsplan van 2010 heeft de hogeschool een kentering gemarkeerd van beheersmatig beleid naar personeelsbeleid als sturingsinstrument. Dit hogeschoolbrede plan is ook leidend voor de faculteit Theater en Dans. In de verdere ontwikkeling van het HRM-beleid worden de medewerkers als belangrijkste schakel gezien om de doelstellingen van de hogeschool te bereiken. In dat kader zijn indertijd vier doelstellingen geformuleerd:

- 1) verhogen professionaliteit medewerkers;
- 2) strategische personeelsplanning;
- 3) professionalisering organisatie;
- 4) verlaging verzuimcijfer.

De kritische reflectie stelt dat er binnen de faculteit een expliciete keuze is gemaakt om te werken met docenten uit de praktijk en derhalve met tijdelijke en kleine contracten bij de faculteit. Een groot deel van de docenten combineert het docentschap met een carrière als kunstenaar. Uitgangspunt in het formatieplan van de faculteit is dat er geen afspraken worden gemaakt over de verhouding tussen flexibel en vast personeel. De faculteit wil opleidingen daarmee de vrijheid geven een eigen realistische verhouding te zoeken die past bij het onderwijs.

Verwacht wordt dat de invoering van de nieuwe Wet Werk en Zekerheid in 2015 het huidige personeelsbeleid onder druk zal zetten, zo vermeldt de kritische reflectie. De faculteit verwacht dat dit betekent dat de verhoudingen binnen de teams tussen actualiteit (flexibel personeel) en continuïteit (vast personeel) opnieuw bekeken zullen moeten worden.

Er worden jaarlijks functionerings- en (indien noodzakelijk) beoordelingsgesprekken met docenten gevoerd. Daarbij wordt ingegaan op het functioneren en de persoonlijke ontwikkeling van de docent.

Professionalisering van medewerkers is onderdeel van het facultaire scholingsplan. Doelstelling is het stimuleren van een professionele cultuur waarbinnen medewerkers zich intrinsiek gemotiveerd voelen en eigenaar zijn van hun eigen professionele ontwikkeling zodat een optimaal leerklimaat ontstaat. Professionalisering wordt zo dicht mogelijk bij het onderwijs ingevuld. Dit betekent dat dit in gesprekken tussen docent en leidinggevende aan de orde komt.

Binnen de opleiding krijgt scholing op verschillende manieren vorm. Elk studiejaar start voor docenten met een driedaagse bijeenkomst. Tijdens deze drie dagen wordt het jaar geopend met culturele bezoeken, lezingen, workshops en vergaderingen. Docenten leren tijdens deze dagen ook van elkaar in workshops en lezingen. Daarnaast organiseert de opleiding zogenaamde inspiratieavonden, met relevante sprekers uit het veld of het bezoeken van voorstellingen. Bovendien worden studiedagen georganiseerd over bijvoorbeeld toetsing en beoordeling of studieloopbaanbegeleiding. In 2013 heeft de opleiding een Zestor-subsidie toegekend gekregen voor het professionaliseren van docenten. Deze is ingezet

op het versterken van de relatie tussen de praktijk van docenten en hun werk binnen de opleiding. Docenten kunnen de studie-uren waar zij conform de cao recht op hebben ook invullen met hun individuele scholingswensen.

Tijdens de visitatie bleek dat docenten zich uitgenodigd voelen hun eigen professionele ruimte in te nemen in de opleiding. Dit leidt tot een goede balans tussen enerzijds gestructureerde lessen en anderzijds een meer open en persoonlijke benadering, die ook tot uiting komt in de gehanteerde werkvormen. De combinatie van het doceren en een eigen beroepspraktijk maakt dat docenten extern gericht zijn.

Kwaliteit personeel

Standaard 9: Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

De commissie beoordeelt deze standaard als **excellent**. De docenten zijn actief in en zeer gewaardeerd door het werkveld. Tijdens de visitatie bleek dat docenten uitstekend gekwalificeerd, ervaren, enthousiast en betrokken zijn.

De kritische reflectie stelt dat de opleiding veel waarde hecht aan actieve betrokkenheid van docenten bij het werkveld van de docent theater en de theaterwereld. De praktijkdocenten zijn allen werkzaam in de praktijk van het theater of van de docent theater. Praktijkdocenten kunnen theater maken, educatieve programma's ontwikkelen en les geven in één van de onderwijsvelden. De praktijkdocenten hebben professionele ervaring als uitvoerend, scheppend of docerend theaterkunstenaar.

Theoriedocenten hebben in de regel theaterwetenschappen gestudeerd. Van theoriedocenten met een andere achtergrond, zoals filosofie of Nederlandse taal- en letterkunde, wordt affiniteit met theater en het beroep van docent theater verwacht. Van aankomende docenten wordt verwacht dat zij een relevante achtergrond hebben en dat ze kunnen doceren. Nieuwe docenten krijgen gedurende een periode van drie maanden een ervaren collega toegewezen als coach. De commissie waardeert deze begeleidingsstructuur.

De kritische reflectie stelt dat het behalen van een mastertitel voor een grote groep praktijkdocenten

niet haalbaar is. Wel is het zo dat een aantal docenten een master Kunsteducatie volgt (zowel binnen ArtEZ als daarbuiten) of masters gericht op specifieke onderwerpen binnen het vakgebied. 34,5% van de bij de opleiding betrokken docenten beschikt over een masterdiploma. Van de theoriëdocenten is dat 70%. Bij het Interfacultaire programma beschikt 55% van de docenten over een masterdiploma.

Docenten hebben binnen de opleiding vier taken, zo stelt de kritische reflectie. Ten eerste ontdekken zij de talenten van hun studenten. Daaropvolgend hebben zij als taak studenten uit te dagen hun talent op te rekken. De derde taak betreft het stimuleren van studenten om daarbij hun grenzen te verleggen. Tot slotte faciliteren docenten de studenten daar waar nodig is. Uit de gesprekken is gebleken dat er sprake is van een goede binding tussen de (gast)docenten en de opleiding, en kan de opleiding bogen op een goed netwerk van (gast)docenten.

Alumni zijn zeer positief over de docenten, zo bleek tijdens de visitatie. Zij hebben hun docenten ervaren als een 'warm bad'. Zij bieden een directe aansluiting op en springplank naar de veelzijdige beroepspraktijk. Ook de studenten met wie de commissie gesproken heeft, zijn positief over de deskundigheid van hun docenten. Bovendien waarderen zij de flexibiliteit en toegankelijkheid van hun docenten.

Omvang personeel

Standaard 10: De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**. De opleiding beschikt over voldoende personeel.

Het hoofd is eindverantwoordelijk voor de opleidingen op twee locaties en coördineert de Arnhemse opleiding. In Zwolle is eveneens een coördinator beschikbaar. Jaarcoördinatoren zijn verantwoordelijk voor de organisatie en studiebegeleiding van het betreffende studiejaar.

Aan de opleiding zijn in totaal 45 docenten verbonden, verdeeld over 16,7 fte. Daarvan zijn 26 docenten werkzaam in Arnhem en 19 in Zwolle. Vijf docenten zijn werkzaam op beide locaties. 65% van de docenten heeft een vaste aanstelling, variërend van 0,05 fte tot 1 fte. De andere docenten hebben een

tijdelijke aanstelling. De opleiding maakt ook gebruik van gastdocenten. De opleiding kent een docent-studentratio van 1:10.

De kritische reflectie vermeldt dat in de komende periode het personeelsbestand zal gaan veranderen als gevolg van pensionering van docenten. Dit betekent een vernieuwing van het team. Uit de gesprekken is gebleken dat actief en bewust met de diversi-

teit binnen het team en de aansluiting op het sterk veranderende werkveld wordt omgegaan.

De opleiding wordt ondersteund door een onderwijsbureau (voor roostering, administratie en studievoortgang), een projectbureau (voor het organiseren van onderwijs evenementen) en technici (voor de uitvoering van voorstellingen en lessen).

Voorzieningen

De opleiding heeft in de kritische reflectie geconstateerd dat de faciliteiten van het gebouw in Arnhem adequaat zijn maar dat ze niet toereikend zijn voor de verschillende gebruiksfuncties die het theater en dans onderwijs met zich mee brengt. Tijdens de visitatie is dit bevestigd. De commissie stelt tegelijkertijd vast dat het opleidings- en faculteitsmanagement actief probeert oplossingen te vinden en een investeringsvoorstel heeft opgesteld. De commissie ondersteunt het management in deze zoektocht. Zij adviseert het College van Bestuur een actieve houding aan te nemen in het oplossen van de geconstateerde gebruiksproblemen. De commissie heeft begrepen dat dit plan is opgenomen in de begroting van het komende jaar.

De commissie is onder de indruk van de intensieve begeleiding van studenten. Docenten en studieloopbaanbegeleiders hebben hierin een belangrijke rol. De begeleiding wordt bovendien door studenten zeer gewaardeerd. Ook voor studenten met een functiebeperking is voorzien in goede begeleiding. Daarbij staat maatwerk centraal. De informatievoorziening aan studenten is voldoende.

Materiële voorzieningen

Standaard 11: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

De commissie beoordeelt deze standaard als **volgende**. De opleiding beschikt op beide locaties over adequate faciliteiten. De commissie realiseert zich dat er problemen zijn met de klimaatbeheersing van het gebouw in Arnhem. Zij heeft geconstateerd dat het management actief naar oplossingen zoekt en raadt het College van Bestuur aan het opleidingsmanagement hierin te ondersteunen. De commissie heeft begrepen dat het uitvoeringsplan is opgenomen in de begroting.

Arnhem

De opleiding is gehuisvest in het Theatrium in Arnhem. In dit ondergrondse gebouw zijn vanaf 2004 alle Arnhemse theater- en dansopleidingen ondergebracht. In het Theatrium zijn 23 dans- en theaterstudio's en drie theaterzalen ingericht. Bovendien zijn er kleinere ruimtes beschikbaar voor theorieonderwijs. De studio's worden wekelijks ingeroosterd, de theaterzalen jaarlijks.

Uit de kritische reflectie blijkt dat de opslagmogelijkheden voor decor en kostuums beperkt zijn. Dit wordt door docenten en studenten als hinderlijk ervaren. Ook is het klimaat van de repetitieruimtes en praktijklokalen in Arnhem niet prettig. Komend kalenderjaar wordt een uitvoeringsplan gemaakt voor verbetering, in samenwerking met het College van Bestuur van de hogeschool.

Tijdens de visitatie zijn deze kritiepunten door studenten en docenten bevestigd. Studenten hebben desgevraagd opgemerkt dat de klimaatbeheersing en toevoer van zuurstof belangrijke verbeterpunten zijn. Docenten hebben aangegeven dat het gebouw geen ruimte heeft voor ontmoetingsplekken en 'wandelingen'.

Zwolle

In Zwolle beschikt de opleiding over zeven theaterstudio's, waarvan twee kleine theaterzalen en een dans/bewegingsstudio. In Zwolle wordt onderscheid gemaakt tussen theorie/computerlokalen en praktijkstudio's. De kritische reflectie stelt dat de praktijkstudio's uitgerust zijn met een vaste geluidsvoorziening en een vaste beamer of digibord. In twee geluidsstudio's is bovendien een vast grid met beakeling aanwezig.

De hogeschool beschikt over vijf mediatheken, waarvan het aanbod afgestemd is op de opleidingen van de betreffende locatie. Studenten hebben een ArtEZ cultuurpas waarmee ze gratis of met korting voorstellingen kunnen bezoeken. Studenten van beide opleidingen zijn blij met de cultuurpas, zo bleek tijdens de visitatie.

Studiebegeleiding

Standaard 12: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

De commissie beoordeelt deze standaard als **excellent**. Studenten worden intensief begeleid. De stu-

dieloopbaanbegeleider en de docenten hebben hierin een belangrijke rol. De begeleiding is eveneens gericht op de te maken keuzes in het programma. De commissie heeft vastgesteld dat studenten met een functiebeperking vanaf de start van de opleiding goed begeleid worden.

Studenten worden begeleid door een studieloopbaanbegeleider (slb-er). Elk studiejaar heeft een eigen slb-er. In Arnhem heeft de slb-er in elk studiejaar wekelijks contact met de studenten (groepsgevijs). In Zwolle is er in de eerste twee jaar wekelijkse groepsbegeleiding. In het derde en vierde jaar wordt de begeleiding meer individueel ingevuld. De slb-bijeenkomsten worden veelal ingevuld als intervisiesessies, waarbij studenten met elkaar en de begeleider in gesprek zijn over wat ze tegenkomen, wat dit betekent voor hun en hun vak en dergelijke.

De opleiding heeft per jaar expliciete doelstellingen aan de studieloopbaanbegeleiding gekoppeld. In het eerste jaar staat kennismaking met de opleiding, het vak, de medestudent en zichzelf centraal. Verwacht wordt dat studenten aan het einde van het eerste jaar een definitieve keuze voor het vak en de opleiding maken. In het tweede jaar is de begeleiding gericht op het maken van een profielkeuze. Het derde jaar heeft als einddoel het afstudeerplan. In het derde jaar leren studenten de praktijk kennen, dit komt ook aan bod bij de studieloopbaanbegeleiding. Studieloopbaanbegeleiding is in het vierde jaar gericht op het halen van de opleiding en het maken van een start in het werkveld.

Het beschreven slb-systeem is recentelijk ingevoerd en wordt op dit moment geëvalueerd. De kritische reflectie vermeldt dat in ieder geval de taakverdeling tussen slb-ers en jaarcoördinatoren verduidelijking behoeft.

Studenten kunnen ook gebruik maken van de diensten van het decanaat. Op elke ArtEZ-locatie is een decaan beschikbaar. De decaan heeft als vertrouwenspersoon voor studenten een onafhankelijke positie. Studenten kunnen op eigen initiatief of na verwijzing door de slb-er bij de decaan terecht.

De opleiding kent een bindend afwijzend studieadvies (BAS). Dit betekent dat studenten in het eerste jaar minimaal 45 EC behaald moeten hebben om de opleiding te kunnen vervolgen.

Alumni met wie de commissie tijdens de visitatie gesproken heeft, zijn zeer positief over de begeleiding van de opleiding. De betrokkenheid van externe begeleiders in het vierde jaar wordt ook gewaardeerd. Ook studenten zijn zeer tevreden over de begeleiding.

Tijdens het gesprek met de docenten is duidelijk geworden dat de begeleiding op beide locaties verschilt. In Zwolle worden studenten intensiever begeleid in de eerste twee jaar en wordt gaandeweg de opleiding meer zelfstandigheid verwacht. In Arnhem wordt die zelfstandigheid al eerder in de opleiding van studenten verwacht.

De commissie is onder de indruk van de intensieve begeleiding van de studenten. Dit vindt niet alleen plaats tijdens de slb-bijeenkomsten maar ook tijdens de lessen.

Studeren met een functiebeperking

In de kritische reflectie wordt opgemerkt dat de hogeschool recentelijk een specifiek beleid heeft ontwikkeld en geïmplementeerd inzake (aankomende) studenten met een functiebeperking. Onderdeel daarvan zijn onder andere het verzoek aan studenten om een functiebeperking bij de start van de opleiding te melden aan de decaan en een nieuwe intakeprocedure. Het nieuwe beleid is erop gericht studenten zo goed mogelijk te informeren en ondersteunen zodat studievertraging of -uitval voorkomen wordt en studenten in staat gesteld worden hun beroep succesvol uit te oefenen.

De decaan bemiddelt en adviseert bij het realiseren van mogelijke ondersteuning of voorzieningen voor studenten met een functiebeperking. Studenten met een functiebeperking worden, net als de andere studenten, begeleid door hun slb-er.

Informatievoorziening

Informatie inzake roosters, lesbeschrijvingen, studiemateriaal, studievoortgang en de onderwijs- en examenregeling is digitaal beschikbaar via de elektronische leeromgeving. Het informele karakter van de opleiding draagt eraan bij dat informatie ook op een informele manier snel toegankelijk is. De opleiding heeft een facebookpagina om studenten te informeren over de opleiding. De verschillende jaargroepen hebben een eigen besloten facebookpagina.

Informatievoorziening naar aankomende studenten vindt plaats via de website van ArtEZ, brochures, magazines en de open dagen.

De kritische reflectie merkt op dat studenten niet tevreden zijn over de informatievoorziening inzake

belangrijke elementen in het onderwijs. Met behulp van vernieuwde vakbeschrijvingen wil de opleiding dit verbeteren. In de loop van studiejaar 2014-2015 zal dit worden geëvalueerd.

Kwaliteitszorg

De visitatiecommissie is van mening dat er een goed kwaliteitszorgsysteem is. Op facultair en opleidingsniveau wordt structureel en gestructureerd gemeten. Deze metingen leiden tot aantoonbare verbetermaatregelen. Ook worden de stakeholders betrokken bij (de kwaliteitszorg van) de opleiding. Zowel formeel als informeel is er veel contact. Studenten voelen zich zeer gehoord door en betrokken bij de opleiding.

Evaluatie

Standaard 13: De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**. De visitatiecommissie is van mening dat het kwaliteitszorgsysteem structureel en periodiek wordt uitgevoerd. De faculteit en de opleiding kennen een kwaliteitscultuur waarbinnen verbeterpunten tijdig worden gesignaleerd en opgepakt.

ArtEZ kent een centraal kwaliteitszorgsysteem, gebaseerd op de zogenaamde Plan-Do-Check-Act-cyclus. De afdeling Onderwijs & Kwaliteit is verantwoordelijk voor het formuleren van het ArtEZ-brede kwaliteitsbeleid en de bijbehorende instrumenten. De afdeling ondersteunt de faculteiten en opleidingen bij het uitwerken van kwaliteitsvraagstukken. Zo heeft de afdeling met de faculteit Theater en Dans de verschillende evaluatie-instrumenten en -activiteiten in kaart gebracht in de vorm van een evaluatiekalender. Onderdeel daarvan zijn ArtEZ-brede enquêtes, landelijke enquêtes en opleidings-specifieke enquêtes zoals de docenten- of curriculumenquête.

De hogeschool maakt gebruik van een digitaal opleidingsportfolio (DigOport). Dit instrument wordt door alle opleidingen gebruikt voor verantwoording en transparantie. In het portfolio maakt de opleiding zichtbaar hoe ze systematisch aan kwaliteitsverbetering werkt, welke verbeteracties ingezet worden en hoe het proces van verbeteren verloopt. Het portfolio omvat beleidsplannen, de evaluatiekalender en -resultaten, jaarverslagen, verslagen van overleggen, managementinformatie en dergelijke.

Binnen de opleiding worden ook de studieloopbaanbijeenkomsten gebruikt voor evaluatie van het programma. Elk half jaar worden de gevolgde lessen en

de uitvoering daarvan besproken met de slb-er en de jaarcoördinator.

De commissie stelt vast dat de opleiding een adequaat kwaliteitszorgsysteem heeft waarbij beschikbare evaluatie-instrumenten overwogen worden ingezet. Er is sprake van een kwaliteitscultuur waarin op basis van onder andere evaluatieresultaten verbetermaatregelen worden genomen.

Verbetermaatregelen

Standaard 14: De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**. De visitatiecommissie stelt vast dat de opleiding continu streeft naar verbetering. Het visitatiebezoek en de bestudeerde documenten laten een veelheid aan verbetermaatregelen zien.

Op basis van onder andere de evaluatieresultaten zijn in de afgelopen periode bijvoorbeeld de volgende verbeteracties doorgevoerd:

- invoering van het nieuwe curriculum, inclusief de profielen;
- ontwikkeling van het onderwijs op het gebied van ondernemerschap;
- invoering van een nieuw systeem voor studieloopbaanbegeleiding;
- intensivering van de relatie met het werkveld;
- ontwikkeling van een toetsplan.

Naar aanleiding van de vorige visitatie, in 2008, is onder andere de kwaliteitszorg meer geformaliseerd, is er een gezamenlijke aanpak voor de coördinatie van stages opgezet en zijn de beoordelingskaders meer op elkaar afgestemd.

Betrekken belanghebbenden

Standaard 15: Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**. De commissie stelt vast dat de diverse stakeholders actief bij de (kwaliteitszorg van de) opleiding worden betrokken. Zowel formeel als informeel is er zeer regelmatig contact. Het werkveld is betrokken middels de werkveldcommissie. Docenten en studenten zijn betrokken via de opleidingscommissie.

Docenten en studenten zijn vertegenwoordigd in de opleidingscommissie en de locatiecommissies. De opleidingscommissie bestaat uit een vertegenwoordiging van de twee locatiecommissies. Zowel de opleidingscommissie als de locatiecommissie komen meerdere keren per jaar bij elkaar en adviseren het management gevraagd en ongevraagd over het onderwijs. De opleidingscommissie bespreekt de onderwijs- en examenregeling en andere punten inzake de inhoud en organisatie van de opleiding.

Studenten zijn betrokken middels het invullen van verschillende evaluaties, de algemene schoolvergadering en de studieloopbaanbegeleiding. De slb-bijeenkomsten worden twee keer per jaar gebruikt om van studenten feedback op de inhoud en organisatie van het onderwijs te krijgen. De studenten met wie de commissie gesproken heeft, voelen zich zeer

gehoord door de opleiding. Ze voelen zich betrokken bij vernieuwingen in het programma, zoals de invoering en evaluatie van de profielen. Docenten en management staan open voor feedback van studenten en zetten dit ook om in concrete verbetermaatregelen.

Docenten worden betrokken middels algemene docentenvergaderingen die de opleiding vier tot vijf keer per jaar organiseert. Hierbij staan het lesprogramma en de opleiding centraal. Daarnaast is er veel informeel overleg.

De docenten zijn eveneens vertegenwoordigd in de curriculumcommissie. Deze commissie volgt nauwlettend het onderwijsprogramma en denkt mee over ontwikkelingen en wijzigingen in het programma.

Het werkveld is betrokken middels de werkveldcommissie. De werkveldcommissie komt minimaal twee keer per jaar bijeen. De werkveldcommissie adviseert de opleiding over inhoudelijke aspecten gerelateerd aan (ontwikkelingen in) het werkveld.

De opleiding houdt contact met haar alumni via enquêtes. Daarnaast zijn er informele contacten met alumni. De opleiding organiseert jaarlijkse ontmoetingen tussen alumni en studenten. Alumni kunnen studenten dan een realistisch beeld geven van de beroepspraktijk.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding heeft een eigen visie op toetsing. De beoordelingsvergadering heeft daarin een centrale rol. Daar wordt het meer-ogenprincipe gehanteerd. Er is veel aandacht voor de individuele student, wat aansluit bij de uitgangspunten van de opleiding.

De opleiding wordt in het vierde jaar afgerond met de stage, de afstudeervoorstelling (of afstudeerproject) en de scriptie. De commissie is onder de indruk van het goede eindniveau van de bestudeerde scripties. De commissie stelt dan ook vast dat het bachelorniveau wordt gerealiseerd. Het is de commissie daarbij opgevallen dat de scripties variëren in onderwerpen en opbouw. De verdiepingsvraag van de student is daarin leidend. De commissie vindt dit een lovend standpunt. Zij raadt de opleiding wel aan om de verantwoording over de gevolgde onderzoekswijze nog meer expliciet te maken zonder de eigenheid te verliezen.

Er is een transparant en coherent toetsbeleid dat door iedereen wordt gedragen en gevolgd. De samenstelling en taakopvatting van de examencommissie voldoen aan de wettelijke eisen. Wel raadt de commissie de examencommissie aan een nadrukkelijker positie in te nemen in de verdere professionalisering van de toetsing en de transparantie van de toetsing, zoals het vaker zelf steekproefsgewijs beoordelen van de kwaliteit van de scripties en de gerealiseerde voorstellingen.

Toetsing

Standaard 16, deel 1: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

De commissie beoordeelt deze deelstandaard als **goed**. De opleiding heeft haar eigen visie op toetsing verwoord in een toetsplan. De toetsvormen passen bij de aard en de doelstellingen van de opleiding. De halfjaarlijkse beoordelingsvergaderingen hebben een centrale rol in de toetsing.

Valide en betrouwbaar

De opleiding heeft haar toetsplan gebaseerd op het hogeschoolbrede toetsbeleid. Het toetsplan van de opleiding beschrijft de visie op toetsing en beoordeling en de uitwerking daarvan in de praktijk, zo stelt de kritische reflectie.

De opleiding kent twee formele beslismomenten: aan het einde van de propedeuse en aan het einde van de hoofdfase. Dan wordt vastgesteld of de student de competenties heeft bereikt.

Zowel formatieve als summatieve toetsing zijn belangrijk in de opleiding. De kritische reflectie beschrijft dat hiermee bewust informatie verzameld wordt over het leerproces van de student, waarbij de ontwikkeling van de student en de sturing daarop

centraal staat. In het borgen van de kwaliteit van de toetsing hanteert de opleiding een aantal uitgangspunten. Zo sluit de toetsing bijvoorbeeld aan bij het gegeven onderwijs. De toetsen dekken de competenties en vormen een samenhangend geheel. De toetsing vindt zoveel mogelijk in de context van de beroepspraktijk plaats, middels opdrachten of binnen projecten. In de beoordelingsvergadering wordt voor een groot aantal vakken vastgesteld of het vak al dan niet gehaald is. Bovendien hanteert de opleiding het meer-ogenprincipe.

Toetsvormen

De opleiding maakt gebruik van verschillende toetsvormen. Zo worden de praktijkvakken getoetst met presentaties. Ook het reflectieverslag van de student wordt meegenomen in de beoordeling. Bij de projecten worden zowel het product als het proces getoetst, door meerdere docenten. Stages worden beoordeeld door de stagebegeleider op de werkplek en de begeleidende docent van de opleiding.

De theorievakken worden getoetst met schriftelijke tentamens, het uitwerken van een concept, het voeren van een kritisch gesprek of het schrijven van een paper.

Woordrapport/kwadrant

Elk programmaonderdeel wordt afgerond met een woordrapport (Arnhem) of woordkwadrant (Zwolle). Dit bestaat uit de schriftelijke feedback van de docent, een cijfer of beoordeling en een beoordeling van de student zelf. Docenten gaan onder andere in op de ontwikkeling van de student in de context van het vak, in relatie tot de leerdoelen en beoordelingscriteria. Het Zwolse woordkwadrant beschrijft de kennis, vaardigheden, attitude en inzicht van de student. In de beoordelingsvergadering worden per student de woordrapporten/-kwadranten van alle vakken samen besproken.

Beoordelingsvergadering

De kritische reflectie stelt dat de opleiding de competenties zoveel mogelijk in samenhang, bij verschillende vakken tegelijk en door meerdere docenten wil laten beoordelen. Het instrument dat daarvoor gebruikt wordt, is de beoordelingsvergadering. Tijdens deze vergadering wordt de ontwikkeling van elke student besproken en worden de prestaties van de student vergeleken met een absolute norm en de prestaties in het verleden. In de eerste drie jaren vindt deze vergadering twee keer per jaar plaats: halverwege en aan het einde van het studiejaar. Docenten brengen hun eigen beoordeling van studenten mee en in. Tijdens de beoordelingsvergadering wordt niet alleen de ontwikkeling van de student besproken, maar wordt ook ingegaan op sterke punten en punten ter verbetering. De beoordelingsvergaderingen worden voorgezeten door de betreffende jaarcoördinator.

Tijdens de beoordelingsvergadering worden uitspraken gedaan over het al dan niet behalen van de beoordeelde vakken of programmaonderdelen. Ook krijgen studenten een studieadvies met eventuele extra opdrachten en mogelijkheden tot herkansing. Studenten worden door hun studieloopbaanbegeleider of een docent geïnformeerd over de resultaten van de beoordelingsvergadering.

Het eerste jaar kent rond de herfstvakantie (en indien nodig ook in maart) een extra beoordelingsvergadering, de zogenaamde signaleringsvergadering. Deze vergaderingen hebben als doel het tijdig signaleren van sterke en zwakke punten van studenten zodat daar in de komende periode aan gewerkt kan worden.

Examencommissie

ArtEZ kent een centrale examencommissie. De centrale examencommissie ziet toe op de naleving van de juiste procedures, reglementen, het toetsbeleid en de toetsplannen. In de centrale examencommissie hebben de vier voorzitters van de vier facultaire examencommissies zitting. De centrale examencommissie heeft bevoegdheden gemandateerd naar de facultaire examencommissies. Zo zijn de facultaire examencommissies onder meer verantwoordelijk voor het borgen van de kwaliteit van de toetsing en examens, het vaststellen van de uitslag ervan en het aanwijzen van examinatoren. De facultaire examencommissie Theater en Dans bestaat uit een externe voorzitter, vertegenwoordigers van de verschillende opleidingen en een secretaris. Met de keuze voor een externe voorzitter wil de opleiding de implementatie van het toetsbeleid en de professionalisering van de facultaire examencommissie ondersteunen.

De commissie heeft tijdens de visitatie gesproken met vertegenwoordigers van de facultaire examencommissie. Daarbij is duidelijk geworden dat er de afgelopen drie jaar veel aandacht is geweest voor het vastleggen van beoordelingscriteria en beoordelingen. Daartoe zijn gezamenlijke overlegmomenten georganiseerd om toetsing en beoordeling te bespreken. De lesbeschrijvingen en het toetsplan zijn meer op elkaar afgestemd. Elk half jaar wordt een bijeenkomst met alle scriptiebegeleiders belegd waarbij de kwaliteit van de onderzoeksvragen, het onderzoeksproces en de eindproducten (de scripties) besproken wordt.

De commissie stelt vast dat de afstudeerwerken van goed niveau zijn. Wel raadt de commissie de examencommissie aan een nadrukkelijker positie in te nemen in de verdere professionalisering van de toetsing en de transparantie van de toetsing, zoals het vaker zelf steekproefsgewijs beoordelen van de kwaliteit van de scripties en de gerealiseerde voorstellingen.

Inzichtelijk voor studenten

Studenten worden via de vakbeschrijvingen geïnformeerd over de toetsing, de werkwijze en de beoordelingscriteria. Daarnaast bespreken docenten doelstellingen en beoordelingscriteria van hun vak met de studenten. Uit de gesprekken van de visitatiecommissie met de studenten, bleek dat zij een adequaat beeld hebben van waar ze op beoordeeld worden

tijdens de halfjaarlijkse beoordelingsvergaderingen. Zwolse studenten zijn van te voren op de hoogte van de inhoud van het kwadrant en krijgen daar ook na de beoordelingsvergadering inzicht in. De commissie beveelt de locatie Zwolle aan om schriftelijke feedback op de scriptie te implementeren ter vergroting van de transparantie van de beoordeling. Arnhemse studenten hebben opgemerkt dat zij per vak hun eigen evaluatie en die van de docent verzamelen. Daarover schrijven de studenten een reflectie. De evaluaties en de reflectie worden besproken tijdens de beoordelingsvergadering. Studenten hebben opgemerkt dat de communicatie over herkansingen verbeterd kan worden. In de beoordelingsformulieren kan volgens de commissie de koppeling van de beoordeling aan de criteria nog explicieter inzichtelijk worden gemaakt.

Gerealiseerd eindniveau

Standaard 16, deel 2: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

De commissie beoordeelt deze deelstandaard als **goed**. Tijdens het visitatiebezoek heeft de visitatiecommissie diverse toetsen bestudeerd en geconcludeerd dat deze passend zijn bij de uitgangspunten en doelstellingen van de opleiding. Ook de vooraf bestudeerde afstudeerwerken zijn van goede kwaliteit.

In het vierde jaar wordt de opleiding afgerond met de stage, de scriptie, de afstudeervoorstelling/afstudeerproject en het locatieproject (in Arnhem). Deze onderdelen hebben op beide locaties een andere omvang:

- stage: Arnhem 15 EC, Zwolle 16 EC;
- afstudeervoorstelling in Arnhem 11 EC, het afstudeerproject in Zwolle 8 EC;
- scriptie: Arnhem 10 EC, Zwolle 15 EC;
- Arnhem kent daarnaast het locatieproject van 8 EC.

De kritische reflectie stelt dat nagenoeg alle onderdelen worden uitgevoerd in (relatie tot) de beroepspraktijk. Bovendien wordt verwacht dat minstens één onderdeel een directe relatie heeft met het door de student gekozen profiel.

Eindexamenplan

Ter voorbereiding op het afstuderen stelt de student in het derde jaar een eindexamenplan op. De student

wordt daarin begeleid door de studieloopbaanbegeleider. In dit plan verwoordt de student de samenhang in het afstudeerprogramma en zijn drijfveren daarin.

Het eindexamenplan wordt ter goedkeuring voorgelegd aan een afstudeercommissie.

Onderdelen van het afstuderen

Studenten lopen stage bij een instelling naar eigen keuze. De stageplaats wordt van tevoren door de opleiding goedgekeurd. Tijdens de stage werkt de student daadwerkelijk in de beroepspraktijk. De stage wordt beoordeeld door de begeleidende docent en de stagebegeleider op de werkplek.

De afstudeervoorstelling wordt opgezet in samenwerking met mensen van buiten de opleiding. De voorstelling wordt beoordeeld door een afstudeercommissie. Studenten schrijven een verslag over de voorstelling en het proces dat zij daarin doorgemaakt hebben.

In de scriptie onderzoekt de student, met behulp van meerdere bronnen, een deelgebied van de beroepspraktijk van de docent theater. Studenten worden daarbij individueel begeleid. De scriptie wordt beoordeeld door twee docenten: de begeleider en een tweede lezer.

Het is de commissie opgevallen dat Zwolse studenten in de scriptiebeoordeling alleen een overzicht van de behaalde studiepunten krijgen. Er is geen schriftelijke weerslag van de feedback op de scriptie. De commissie raadt de opleiding aan dit wel te implementeren. Daarmee wordt de transparantie van de beoordeling vergroot.

Gerealiseerd niveau

Om een beeld te krijgen van het gerealiseerde eindniveau heeft de commissie voorafgaande aan de visitatie vijftien scripties bestudeerd en een afstudeervoorstelling bezocht. De commissie kan zich vinden in de beoordeling van de bestudeerde scripties. Bovendien is zij van mening dat de scripties over het algemeen een goed eindniveau bereiken, ook gerelateerd aan internationale maatstaven. De commissie stelt vast dat het hbo-bachelorniveau geborgd is in de opleiding.

De commissie is onder de indruk van de kwaliteit van de bestudeerde scripties. Tijdens de visitatie is duidelijk geworden dat de invulling van de scriptie afhankelijk is van de individuele invulling die de student aan de laatste twee jaar van zijn programma geeft. In de eerste twee jaar leren de studenten de basisvaardigheden. Daarna krijgen studenten meer ruimte voor eigen invulling, verdieping en specialisatie. Dit kan ertoe leiden dat de ene student zijn scriptie meer academisch invult, terwijl de andere student dit meer kunstzinnig doet. Het belangrijkste criterium daarbij is dat de keuzes van de student leiden tot verdieping in de scripties.

De commissie heeft waardering voor de keuze van de opleiding. Zij raadt de opleiding wel aan om de verantwoording over de gevolgde onderzoekswijze nog meer expliciet te maken zonder de eigenheid te verliezen.

De commissie stelt vast dat de opleiding een eigen visie op toetsing heeft, waarin de beoordelingsvergadering een belangrijke rol heeft. Dit leidt tot veel aandacht voor de individuele student en sluit aan bij de uitgangspunten van de opleiding. De commissie is onder de indruk van de kwaliteit van de bestudeerde scripties. Er is een transparant en coherent toetsbeleid dat door iedereen wordt gedragen en gevolgd. Aanbevelingen van de commissie richten zich op verdere verfijning van professionalisering en transparantie van toetsing. De examencommissie kan een nadrukkelijker positie hierin aannemen. Alles overwegende beoordeelt de commissie deze standaard daarom als **goed**.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

II. Overzicht panelleden en secretaris

Naam (inclusief tituluur)	Rol (voorzitter / lid / student-lid / secretaris)	Domeindeskundige (ja / nee)
Drs P.C. Blok	lid	ja
J.G.H. van Gemert	lid	ja
E. Jans	lid	ja
Drs L.W.J.M. Janssen	voorzitter	nee
J.M. Peters	studentlid	ja

III Secretaris/Coördinator

Drs T. Buising	Gecertificeerd oktober 2010
----------------	-----------------------------

IV Korte functiebeschrijvingen panelleden

1	Petra Blok is directeur van Stichting Storm en organiseert daarmee culturele activiteiten voor jongeren
2	Jan van Gemert is docent theater bij het Koning Willem I College
3	Erwin Jans is dramaturg bij het Toneelhuis in Antwerpen, tevens docent theater aan diverse hogescholen
4	Lisa Janssen treedt met regelmaat op als panelvoorzitter bij AeQui
5	Julie Peters studeert B Theater aan de AHK

V Overzicht deskundigheden binnen panel

Deskundigheid	De deskundigheid blijkt uit:
a. deskundigheid ten aanzien van de ontwikkelingen in het vakgebied	Mevrouw Blok heeft diverse bestuurs- en adviesfuncties bij toonaangevende culturele organisaties De heer Van Gemert is betrokken bij vele innovatieprojecten op het gebied van theater en theateronderricht. Publiceert veel. De heer Jans publiceert met regelmaat in toonaangevende tijdschriften en vakbladen.
b. internationale deskundigheid	De heer Jans is werkzaam voor het Toneelhuis in Antwerpen. Hij geeft vele internationale gastlessenp.
c. werkvelddeskundigheid in het voor de opleiding relevante beroepenveld	Mevrouw Blok is werkzaam voor een Stichting Storm, die culturele activiteiten organiseert voor jongeren en kinderen. De heer Van Gemert is docent theater en coördinator bij het Koning Willem I College. De heer Jans is dramaturg bij het Toneelhuis in Antwerpen
d. ervaring met het geven en ontwikkelen van onderwijs op het desbetreffende opleidingsniveau en deskundigheid ten aanzien van de door de opleiding gehanteerde onderwijsvorm(en) ¹	De heer Jans is docent theater aan diverse hogescholen. Mevrouw Blok treedt op als gastdocent, onder andere bij de HKU-opleiding docent Theater
e. visitatie- of auditdeskundigheid	Mevrouw Janssen heeft diverse visitatiecommissies voorgezeten.
f. studentgebonden deskundigheid	Mevrouw Peters behaalde haar BA Theaterwetenschappen aan de UvA en studeert momenteel Regieopleiding (B Theater) aan de AHK

¹ Hieronder worden bijvoorbeeld verstaan afstandsonderwijs, werkplekgerelateerd onderwijs, flexibel onderwijs, competentiegericht onderwijs of onderwijs voor excellente studenten.

Bijlage 2 Programma visitatie

28 en 29 oktober 2014
Zwolle en Arnhem

Dinsdag 28 oktober: Verkenning (locatie Zwolle)

- 12.30 – 14.00 Aankomst commissie
 Werklunch en interne vergadering
- 14.00 – 15.00 *Opleidingsmanagement*
 Kennismaking, doel en programma visitatie, algemeen beeld opleiding
- 15.00 – 15.30 *Inloopspreekuur*
 Mogelijkheid voor studenten en medewerkers voor gedachtewisseling met commissie, tevens bestudering van documenten
- 15.30 – 16.30 *Werkveld en Alumni Docent Theater*
 Aansluiting van opleiding op werkveld, toetsing en afstuderen
- 16.45 – 17.45 *Werkveld en Alumni Toneelschool*
 Aansluiting van opleiding op werkveld, toetsing en afstuderen
- 17.45 – 18.00 Afronding van de eerste dag, bepalen eventuele aandachtspunten voor dag 2

Dag 2 woensdag 29 oktober: Verdieping (locatie Arnhem)

- 09.00 – 09.30 Aankomst commissie
- 09.30 – 10.00 *Examencommissie Theater en Dans*
 Toetsing, gerealiseerd eindniveau
- 11.00 – 12.15 *Docenten Docent Theater (Arnhem 4, Zwolle 4)*
 Doelen van de opleiding, programma, toetsing, kwaliteit docenten
- 11.15 – 13.00 *Studenten Docent Theater (Arnhem 4, Zwolle 4), inclusief afvaardiging opleidingscommissie*
 Programma, toetsing, kwaliteit docenten
- 13.00 – 14.00 *lunch*
 Intern commissieoverleg
- 14.00 – 15.15 *Docenten Toneelschool*
 Doelen van de opleiding, programma, toetsing, kwaliteit docenten
- 15.30 – 16.45 *Studenten Toneelschool, inclusief afvaardiging opleidingscommissie*
 Programma, toetsing, kwaliteit docenten
- 16.45 – 18.00 Aanvullend onderzoek, formuleren conclusies
- 18.00 – 18.30 Terugkoppeling resultaten, afsluiting van de visitatie

Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens

Onderstaande gegevens zijn aangeleverd door de opleiding.

BASISGEGEVENS			
Naam Opleiding	Docent Theater		
Instelling	ArtEZ hogeschool voor de kunsten		
Niveau	Bachelor (eerstegraads lesbevoegdheid)		
Oriëntatie	HBO		
Aantal studiepunten	240 EC		
Afstudeerrichtingen	Docent Theater		
Graad	Bachelor of Education in Theatre		
Locaties	<table border="0"> <tr> <td>Arnhem Onderlangs 9 6812 CE Arnhem 026 3535740</td> <td>Zwolle Rhinvis Feithlaan 50 8021 AM Zwolle 038 4270570</td> </tr> </table>	Arnhem Onderlangs 9 6812 CE Arnhem 026 3535740	Zwolle Rhinvis Feithlaan 50 8021 AM Zwolle 038 4270570
Arnhem Onderlangs 9 6812 CE Arnhem 026 3535740	Zwolle Rhinvis Feithlaan 50 8021 AM Zwolle 038 4270570		
Variant	Voltijd		
Startdatum	Arnhem: 1972 Zwolle: 1980		
Studentenaantallen	Arnhem: 96 Zwolle: 79		
Voertaal	Nederlands		
Registratienummer in CROHO	34745		

GEMIDDELD AANTAL CONTACTUREN	
Jaar 1	30
Jaar 2	30
Jaar 3	15
Jaar 4	8

OPLEIDINGSNIVEAU DOCENTEN	
Docenten met masteropleiding	34,5%
Theoriedocenten met masteropleiding	70% ²
interfacultaire docenten met masteropleiding	55%

GEREALISEERDE DOCENT - STUDENTRATIO	
minimaal 1:10	

KENGETALLEN ¹							
Cohort	Aanmeldingen	Instroom	Diploma na 4 jaar	Diploma na 5 jaar	% rendement na 4 jaar	% rendement na 5 jaar	Uitval
2005-2006	351	34	11	17	44	68	17
2006-2007	351	42	15	20	48	65	22
2007-2008	318	27	14	20	67	95	13
2008-2009	305	34	7	9	33	43	
2009-2010	243	41	12		44		
2010-2011	269	39					
2011-2012	220	40					
2012-2013	221	31					
2013-2014	200	40					

Bijlage 4 Bestudeerde documenten

- Kritische reflectie
- Eindwerkstukken
- Literatuur
- Toetsen
- Toetsbeleid ArtEZ
- Toetsplan
- Beleidsdocumenten
- Evaluatieresultaten
- Verslagen werkveldcommissie
- Jaarverslag examencommissie
- Verslagen opleidingscommissie
- Informatie van decanaat en studieloopbaancoaching
- Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens
- Projecten
- CV's en overzichten van docenten
- Studiehandleiding voor de stages
- Vakbeschrijvingen
- Verslagen gecommiteerden
- Eindwerkstukken van de volgende studenten:

Bijlage 5 Onafhankelijkheidsverklaringen

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

vooraangaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen B Theater en B Docent Theater van ARTEZ. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Lisa Janssen

Datum:

20.10.2014

Plaats:

Zwolle

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

vooraangaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen B Theater en B Docent Theater van ARTEZ. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Petra Blou

Datum:

28-10-2014

Plaats:

Zwolle

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen B Theater en B Docent Theater van ARTEZ. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

T. Baaijng

Datum:

28-10-2014

Plaats:

Zwolle

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen B Theater en B Docent Theater van ARTEZ. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Julie Peters

Datum:

28 oktober 2014

Plaats:

Nwolle

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen B Theater en B Docent Theater van ARTEZ. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Jan van Gemert

Datum:

27 oktober 2014

Plaats:

Zwolle

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

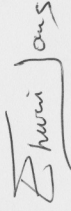
Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen B Theater en B Docent Theater van ARTEZ. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

ERWIN JANS

Datum:

28/10/2014

Plaats:

Zwolle